

ETHOS – Europese Typologie van dakloosheid en sociale uitsluiting

Dakloosheid is één van belangrijkste maatschappelijke problemen die valt onder de EU Social Protection and Inclusion Strategy (EU Strategie voor Sociale Bescherming en Inclusie).

Het voorkomen van dakloosheid en de herhuisvesting van dakloze mensen vereist inzicht in de wegen en de processen die daar toe leiden en daarnaast een brede kennis van de betekenis van dakloosheid.

FEANTSA (Europese Federatie van organisaties die met daklozen werken) heeft een typologie van dakloosheid en sociale uitsluiting ontwikkeld, genaamd ETHOS. De typologie van het ETHOS begint met het conceptuele begrip dat er drie domeinen zijn die een “thuis” vormen. Het ontbreken van een vorm van “thuis” geeft de afbakening van dakloosheid weer.

Het hebben van een thuis kan worden begrepen als: een adequate woning (of ruimte) hebben waarover een persoon en zijn/haar de familie exclusief bezit uitoefent (fysiek domein), de mogelijkheid voor het hebben van privacy en sociale relaties (sociaal domein) en het hebben van een wettelijke titel (wettelijk domein). Dit leidt tot de vier belangrijke concepten van Dakloosheid, Thuisloosheid, Instabiele huisvesting en Ontoereikende Huisvesting die alle wijzen op het ontbreken van een thuis. ETHOS classificeert daarom daklozen volgens hun levens- of ‘thuisituatie’. Deze conceptuele categorieën zijn verdeeld in 13 operationele categorieën die voor verschillende beleidsdoelinden gebruikt kunnen worden zoals het in beeld brengen van dakloosheid en het ontwikkelen, monitoren en evalueren van beleid.

	Operationele categorie	Leefsituatie	Definitie	
DAKLOOS	1 Mensen zonder vaste verblijfplaats	1.1 Openbare ruimte of open lucht	Leven op de straat en in openbare ruimte, zonder vaste verblijfplaats	
	2 Mensen in noodopvang	2.1 Nachtopvang	Mensen zonder vaste verblijfplaats die gebruik maken van de nachtopvang, laagdrempelige opvang	
THUISLOOS	3 Mensen in opvang voor thuislozen	3.1 Passantenverblijf 3.2 Tijdelijke huisvesting 3.3 Huisvesting als overbruggingsperiode	Opvang voor kortdurend verblijf	
	4 Mensen in vrouwenopvang	4.1 Blijf-van-mijn-lijf huizen vrouwenopvang	Opvang voor vrouwen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld, bedoeld voor kortdurend verblijf	
	5 Mensen in opvang voor asielzoekers en immigranten	5.1 Tijdelijke opvang / Asielzoekerscentrum (AZC) 5.2 Pension voor seizoensarbeiders	Immigranten in Asielzoekerscentra of tijdelijke opvang door hun verblijfsstatus	
Conceptuele categorie	6 Mensen die binnenkort uit een instelling komen	6.1 Penitentiaire inrichting 6.2 Medische instellingen (inclusief afkickcentra, psychiatrische ziekenhuizen etc) 6.3 Jeugdinstellingen	Geen huisvesting beschikbaar vóór vrijlating Blijven langer door gebrek aan huisvesting Geen geïdentificeerde huisvesting (bijvoorbeeld door 18 ^e verjaardag)	
	7 Mensen die langdurig hulp krijgen (vanwege dakloosheid)	7.1 Woonzorg voor oudere daklozen 7.2 Begeleid wonen voor mensen die dakloos zijn geweest	Langdurige verblijfplaats voor mensen die dakloos geweest zijn (meestal langer dan een jaar)	
	INSTABIELE HUISVESTING	8 Mensen met een instabiele huisvesting	8.1 Tijdelijk bij familie of vrienden 8.2 Zonder standaard huurcontract 8.3 Illegale bezetting van land	Leven in tijdelijk conventionele huisvesting (niet uit vrije keuze) Gebruiken van een woning zonder standaard huurcontract (niet kraken) Bezetten van land zonder wettelijke rechten
		9 Mensen die hun huis uit worden gezet	9.1 Uitgevoerd dwangbevel (huurhuis) 9.2 Terugname bevel (koophuis)	Wanneer procedures voor huisuitzetting in gang gezet zijn Wanneer de hypotheekverstrekker het huis in beslag mag nemen
10 Mensen die leven onder dreiging van huiselijk geweld		10.1 Gemeld bij politie	Wanneer de politie actie onderneemt om veiligheid voor slachtoffers van huiselijk geweld te garanderen	
ONTOEREIKENDE HUISVESTING	11 Mensen in tijdelijke / niet conventionele woningen	11.1 Camper / caravan 11.2 Niet conventionele woonruimte 11.3 Tijdelijke aard	Niet bedoeld als standaard woonplaats Tijdelijke schuilplaats (kraken) Roma, zigeuners, woonwagenbewoners	
	12 Mensen in ongeschikte huisvesting	12.1 Woning ongeschikt voor bewoning	Woonruimte die door landelijke wetgeving ongeschikt verklaard is voor bewoning	
	13 Mensen die wonen in een extreem overbevolkt ‘gebied’	13.1 Hoogste nationale norm van overbevolking	Bepaald als het overschrijden van de nationale dichtheidsnorm voor oppervlakte of bruikbare kamers	

FEANTSA is supported financially by the European Commission. The views expressed herein are those of the author(s) and the Commission is not responsible for any use that may be made of the information contained herein.